

LEIDO-Actief 21

4 SEPTEMBER 2014

Uitgave van de Leido Academy, het thema-netwerk voor LevenLang Leren

INVOERING VAN HET 'HOGER BEDRIJFSDIPLOMA (HBd)'

PER 1 JANUARI 2015

BIJeenkomst: Donderdag 6 november 2014 van 10 – 14.30 uur

Amersfoort-Schothorst

INLEIDING

Voor de zomervakantie hebben we reeds bericht gedaan van de bijeenkomst die op donderdag 6 november wordt gehouden om de start van het landelijk register voor HBd-opleidingen te markeren. HBd staat (dus) voor het Hoger Bedrijfsdiploma, een niet-formele kwalificatie die op basis van het kader dat ervoor door de Leido Academy samen met een aantal experts ontworpen is, kan worden gepositioneerd op niveau 5 van het nationale kwalificatieraamwerk. In deze Leido-Actief meer toegespitste informatie, met de invitatie voor deze bijeenkomst – bedoeld voor degenen die hierin een kans zien met het oog op de flexibilisering van het hoger (beroeps)onderwijs.

HBd in ons stelsel

Het HBd kan op allerlei manieren als type diploma een interessante plek gaan innemen in het Nederlandse onderwijslandschap. We kennen sinds 2006 via pilots en nu via de formele inbedding in de wetgeving de Associate degree, Ad in de wandelgangen. De Ad is daarmee een graad waarvan het niveau en de kwaliteit wordt geborgd via een accreditatie door de NVAO, mogelijk gemaakt door de koppeling van de Ad aan de Bachelor. Dat is een bewuste keuze geweest van de overheid om te kunnen garanderen dat het programma leidt tot een hbo-graad, uit te reiken door een hogeschool. De erkenning door de NVAO leidt tevens automatisch tot de koppeling van een Ad-programma aan niveau 5 van het NLQF, en internationaal aan 'Level 5 of the EQF'.

Een dergelijke strakke positionering vraagt nogal wat van de opleidingen, om de Ad goed neer te zetten. Daarbij kan het werkveld – dat mede-betrokken is bij de optimale onderbouwing van de arbeidsmarktrelevantie ervan, alsmede bij de voortdurende actualisatie van de 'leeruitkomsten' – een belangrijke rol spelen. Bedrijven willen graag via het formele en bekostigde hbo-circuit jongeren binnenhalen met het juiste diploma maar ook werknemers de kans bieden hun werk- en trainingservaringen om te zetten in een erkend papier zodat ze daarmee kunnen doorgroeien naar een andere en/of hogere functie.

Formeel en maatwerk

Maar daar zit 'm ook de spanning, in allerlei situaties die zich kunnen voordoen bij bedrijven als er een vorm van scholing nodig is. Er kunnen ontwikkelingen optreden waardoor snel mensen aangetrokken dienen te worden, moeten worden omgeschoold, eigenlijk beter bijgeschoold kunnen worden... en waarbij op korte termijn maatwerk qua vormgeving, planning en combinatie van werk en studie nodig is.

Daarnaast kan blijken dat een Ad-programma uitstekend in elkaar zit en mensen met het diploma een schitterende kans op een passende baan biedt (daarvoor is de Ad ingevoerd...), maar dat de inhoud voor delen ervan op dat moment minder goed aansluit bij bepaalde functies binnen een deel van het betreffende werkveld. De Ad is geen bedrijfsopleiding d.w.z. het kan niet zo zijn dat de Ad op elk gewenst aangepast kan worden aan de wensen van een specifieke werkgever. De veelal gewenste flexibiliteit is ook gebonden aan allerlei kaders, net als de mogelijkheden om binnen het bekostigde aanbod ergens een opleiding aan te bieden. De aanbevelingen van de

Commissie Rinnooy Kan gaan wel in die richting, maar de besluitvorming daarover zal nog wel enige tijd gaan vergen van alle betrokkenen.

HBd - type opleiding naast de Ad

Er kunnen zich dus situaties voordoen waarbij het werkveld graag de beschikking heeft over een scholingstraject dat leidt tot een kwalificatie op niveau 5. Daarvoor hebben we al enige tijd in ons land het Nationaal Coördinatiepunt (NCP) dat op geheel eigen onafhankelijke wijze kwalificaties kan inschalen. Een programma dat geen Ad kan zijn, maar daarmee wel overeenkomsten heeft of dat van een bestaande Ad een soort 'spin-off' is, kan daarmee een heldere positie krijgen. Trouwens, in het eerste geval zouden goede ervaringen met een dergelijk programma op niveau 5 best op termijn kunnen leiden tot het gaan aanbieden van een formele Ad – mogelijk naast elkaar de doelgroepen bedienend.

We denken dat er naast de Ad op niveau 5 voldoende ruimte is, gelet op wat er zoal geschiedt in het spel van vraag en aanbod van scholingstrajecten, voor een ander type kwalificatie: het Hoger Bedrijfsdiploma dat aan bepaalde eisen voldoet om voldoende onderscheidend te zijn.

Invoering

In de afgelopen anderhalf jaar is met een groep betrokkenen gewerkt aan het opstellen van een kader voor het HBd en het daarbij behorende register. De groep is van mening dat de tijd rijp is om formeel van start te gaan hiermee. Het jaar 2015 zal worden gebruikt voor de opstartfase, als een pilot (zonder verdere kosten voor aanbieders die van hun opleiding een HBd-erkenning willen gaan nastreven), mede bedoeld om allerlei randvoorwaarden te optimaliseren.

Hierop zal op 6 november nader worden ingegaan. Ook zal voor allerlei soorten aanbieders (private instellingen, hogescholen, mbo-instellingen, bedrijfsacademies, enz.) worden aangegeven wat de mogelijkheden zijn. Er ligt daarmee een stevige uitdaging op tafel, passend in de ontwikkelingen die onder meer door de overheid in gang (lijken te kunnen) worden gezet. Hieronder wordt alvast een aantal aspecten van het HBd verder belicht – met daarna de zakelijke mededelingen over de bijeenkomst.

HET HOGER BEDRIJFSDIPLOMA

Vooruitlopend op de presentaties gedurende de bijeenkomst gaan we hier aan de hand van een aantal relevante aspecten in op het Hoger Bedrijfsdiploma. Vragen, kanttekeningen en suggesties, ze zijn allemaal welkom, zeker op 6 november.

Kenmerken van het HBd

De belangrijkste kenmerken van een opleiding die past bij een HBd, zijn:

1. Het onderliggende programma van een HBd is sterk arbeidsmarktrelevant en is nadrukkelijk in samenspraak met het relevante werkveld afgestemd op functies en beroepen binnen een bepaalde sector.
2. Het HBd is te positioneren op niveau 5 van het Nederlandse Kwalificatieraamwerk voor het onderwijs (NLQF), waarop zich de Associate degree (Ad) binnen het hoger beroepsonderwijs bevindt.
3. De studielast van een HBd-programma kent een substantiële omvang, zich daarmee onderscheidend van korte, doelgerichte bedrijfsopleidingen.
4. Opleidingen die een HBd opleveren, staan met hun aanbieders gegroepeerd per sector van het werkveld vermeld in het landelijke HBd-register.
5. Elke groep HBd-opleidingen kent een zgn. Sectorale Overlegcommissie, met experts vanuit het werkveld en de aanbieders, die elk jaar onder de onafhankelijke aansturing door de Leido Academy beoordeelt of een HBd-opleiding nog voldoet aan de criteria.
6. Het HBd wordt verzorgd in de private sector en kent derhalve geen mogelijkheid voor bekostiging door de overheid, maar kan daardoor flexibeler dan een Ad-programma worden aangeboden.

Opleidingen die een HBd kunnen zijn

Het HBd is een kwalificatie die aan de hand van een kader met criteria door de Leido Academy wordt verleend. De volgende type opleidingen komen in principe voor opname in het HBd-register in aanmerking:

1. De opleiding is vergelijkbaar met een Associate-degreeprogramma, maar de aanbieder is geen hogeschool en/of er bestaat geen hbo-bacheloropleiding waarbinnen deze Ad kan worden gepositioneerd. Deze opleiding mag dus geen Ad heten, maar is vervolgens door het Nationaal Coördinatiepunt (NCP) op niveau 5 geplaatst, op basis van de formeel door de overheid erkende NCP-kaders.
2. De opleiding is een zgn. stand-alone-programma dat sterk arbeidsmarktgericht is en door het NCP op niveau 5 van het NLQF is geplaatst.
3. De opleiding kent een dusdanig maatwerkprogramma dat de bezitter van het desbetreffende diploma op basis van een overeenkomst van de aanbieder(s) met een of meerdere hogescholen aldaar een Associate degree kan behalen met een individueel programma dat maximaal 30 studiepunten omvat¹. In dat geval is er geen NCP-beoordeling nodig, met een formele koppeling aan het NLQF – al kan dit in bepaalde gevallen wel handig zijn.

Studielast van een HBd

Hoewel bij het koppelen van een kwalificatie (opleiding) aan het NLQF alleen wordt beoordeeld of de leeruitkomsten (eindkwalificaties, eindtermen) zorgen voor een positionering op niveau 5, zal voor het HBd gelden dat het onderliggende programma een substantiële omvang kent. Daarmee willen we voorkomen dat korte cursussen, trainingen, scholingstrajecten e.d. in het register terechtkomen, mede omdat daarvoor andere registers bestaan. Hierbij moet worden gedacht, om een beeld te geven, aan programma's die minimaal anderhalf jaar² vragen via een part-time studie voor mensen die een mbo- of havo-diploma bezitten en geen vrijstellingen kunnen krijgen.

Registratie

Er is een onafhankelijke commissie binnen de Leido Academie die de aanvragen voor opname in het HBd-register beoordeelt. Na goedkeuring wordt de opleiding in het register geplaatst, samen met opleidingen die binnen dezelfde werkveldsector zijn te positioneren.

Sectorale Overlegcommissie

Per groep HBd's voor een bepaalde werkveldsector wordt onder de vlag van de Leido Academy een Sectorale Overlegcommissie (SOC) aangestuurd. De SOC kent naast een voorzitter en ambtelijke secretaris vanuit de Leido Academy experts die participeren namens de werkgevers binnen die sector dan wel namens de aanbieders.

De taken van een SOC zijn:

- Adviseren van de beoordelingscommissie van de Leido Academy bij nieuwe aanvragen voor opname in het register in het algemeen en de positionering in een bepaalde werkveldsector in het bijzonder.
- Opstellen van een document dat in september van een kalenderjaar verschijnt, waarin de ontwikkelingen rond competenties voor functies binnen de werkveldsector worden beschreven en waarvan de SOC van mening is dat deze zo goed mogelijk in HBd-programma dienen te worden vertaald, waar relevant voor de leeruitkomsten.
- Beoordelen van de aangepaste programma's van de betreffende HBd's in januari van het jaar daarop, op doorwerking van de aanbevelingen die zijn gedaan – opdat een HBd in het register kan blijven staan.
- Fungeren als aanspreekpunt voor nieuwe en bestaande aanbieders ten aanzien van HBd-aspecten.

¹ Als er geen verwante Ad is, kan het ook gaan om vrijstellingen voor een Bachelor gaan. In dit geval dienen de leeruitkomsten van de HBd-opleiding behoren bij de eerste fase van de Bachelor.

² In dit stuk wordt hierop niet verder ingegaan, maar in het geval de studietijd tussen een half en anderhalf ligt, er een optie is om als Hoger Bedrijfscertificaat (HBc) in het register een eigen vermelding te krijgen.

Interessante aspecten van een HBd

Een aantal interessante en aantrekkelijke aspecten van een HBd is:

- Een Ad wordt elke zes jaar beoordeeld op actuele zaken door de NVAO, een opleiding op niveau 5 elke vijf jaar door het NCP en een HBd elk jaar...
- Een HBd kent een veel korter traject voor de erkenning...
- Een Ad valt onder formele en strikte kaders, gebaseerd op wetgeving van de overheid, terwijl een HBd op kwaliteit wordt beoordeeld door vakgenoten en experts binnen het eigen werkveld...
- De kosten voor een HBd-erkenning zijn vele malen lager dan voor een Ad...
- Een HBd kan qua vormgeving en verzorging flexibel worden aangepast aan de wensen van bedrijven die hun werknemers deze opleiding willen laten doen...
- Een HBd kan op elke locatie worden aangeboden, in overleg met degenen die de studie gaan volgen...
- Een HBd-programma kan zijn opgebouwd uit stukken die op zichzelf een certificaat opleveren...
- In samenspraak met werkgevers kan een traject op basis van werken en leren worden vormgegeven...
- Omdat HBd's sterk aan functies zijn gekoppeld, zullen er zonder meer mogelijkheden zijn om vrijstellingen te verkrijgen op basis van werkervaring en eerder gevolgde cursussen...
- Aanbieders van gelijke resp. vergelijkbare Hbd's kunnen voor bepaalde onderdelen samenwerken bij de inrichting van de examens...
- Aanbieders kunnen private (delen van) hogescholen zijn, mbo-instellingen, private organisaties, branches, beroepsverenigingen...

ZAKELIJKE MEDEDELINGEN

- De bijeenkomst vindt plaats in Amersfoort-Schothorst.
- Op het programma staan inleidingen over het HBd, het register, de inschalingsprocedure en de borging door het werkveld. Ook zal worden ingegaan op de rol van hogescholen (privaat en bekostigd) en mbo-instellingen. In korte workshops worden voorbeelden gegeven van trajecten die zich reeds hebben ontpopt als HBd's, met een toelichting door degenen die erbij betrokken zijn – inclusief vertegenwoordigers van het werkveld. Uiteraard is er ruimte voor vragen en discussie.
- De kosten voor deze dag bedragen 45 euro excl. btw, inclusief de lunch.
- Aanmelding is zonder verdere verplichtingen mogelijk, via een e-mail naar info@leido.nl